

آغاز فرصت آسمانی انسان/ گفتارهایی از دکتر دینانی و آیت الله مجتبی تهرانی

روز اول ماه مهمانی خدا در دو گفتار منتخب از دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی و آیت الله آقامجتبی تهرانی

روز اول ماه مهمانی خدا در دو گفتار منتخب از دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی و آیت الله آقامجتبی تهرانی
سخنان دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی

فرصتی مناسب برای خلوت کردن انسان با خود

ماه رمضان، ماه ضیافت است و خداوند بهترین فرصت را برای انسان فراهم کرده است، زیرا انسان روزه می گیرد. روزه یعنی همان خلوت گزیدن با خود. این ممکن است عزلت نباشد اما خلوت است. برای این خلوت شمرده می شود که من در غیر رمضان، اسیر مشتهیات و شهوات هستم و مشتهیات من، خود من هستند و من در این ماه از این ها فاصله می گیرم و در واقع با خودم خلوتی دارم که غیر از عزلت است.

این زمان، یک ماه و زمان بسیار خوبی است که فرصت خلوت دست می دهد. این ماه، ماه خلوت با خداست. وقتی من با خودم خلوت می کنم و مشتهیات را کنار می گذارم، در واقع به خداوند نزدیک شده ام و با او خلوت کرده ام. این فرصت در ایام دیگر برای مردم عادی کمتر دست می دهد، اما برای اولیا همیشه هست. فرصت های این شب های پاک را که شب های نزول حقایق، رحمت، ارواح طیبه و ملائکه است با توفیق خداوند غنیمت بدانیم.

ملائکه در این شب ها حضور دارند و حضورشان به این معناست که باب های شهوات بسته شده است. یعنی شیاطین کمتر فعال اند و ابواب به رویشان بسته شده است، زیرا شیاطین از راه مشتهیات وارد می شوند که در این ماه ابواب این مشتهیات به رویشان بسته است، از این جهت که شیطان، مجال فعالیت کمتری دارد، ملائکه نازل می شوند و این ماه، ماه نزول فرشتگان و وحی است.

انسان در این ماه فرصت خوبی برای خلوت با خود دارد، خوب است که اخلاص پیشه کند. نه به عنوان یک نصیحت، بلکه می دانیم که اخلاص، بسیار خوب است و مظهر کامل اخلاص، حضرت امیرالمومنین (ع) است.

از علی آموز اخلاص عمل / شیر حق را دان منزله از دغل

اخلاص، امری باطنی است و ممکن است گفته شود که ما به باطن حضرت امیر راه نداریم که بدانیم تا چه حد اخلاص داشته است. این درست است، اما در ظاهر به آن راه داریم و شرح زندگی آن انسان بزرگ عالم هستی را خوانده ایم.

اخلاص چگونه به انسان دست می دهد؟ اخلاص، هنگامی به دست می آید که انسان با خودش صادق باشد و این صدق با خود اما الفضائل است. انسان اگر به خود راست گفت، اخلاص هم می یابد و با دیگر مردم نیز می تواند صادق باشد و به هیچ فردی خیانت روا نمی دارد و آزارش به موری نخواهد رسید. بنابراین اخلاص به دنبال این صدق می آید.

سخنان آیت الله آقا مجتبی تهرانی

زمان نزول همه کتب آسمانی بر پیامبران

طبق آنچه که ما در معارفمان داریم، مطلب این است که این ماه، ماهی است که ربّ با عبدش سخن گفته است. به حسب روایتی از امام صادق(علیه السلام)، کتب آسمانی از تورات و انجیل و زبور تا قرآن، همه در ماه مبارک رمضان به پیامبران الهی نازل شده است. یعنی این ماه، ماهی است که خداوند با بندگان سخن گفته است و آن ها را مورد خطاب قرار داده و مورد عنایت خاصه خودش قرار داده است.

همچنین محبوب و مولا، اجازه فرموده است که بنده در این ماه از هر دری با او سخن بگوید. این مطلب در روایات ما هست و تأکید هم شده که خدا به من اجازه داده است که در این ماه با او حرف بزنم. به تعبیر دیگر این ماه، ماه سخن گفتن بین «محبوب و مُحَبَّب» و «مُحَبَّب و محبوب» است؛ ماه گفتگوی «ربّ با عبد» و «عبد با ربّ» است. از طرفی ماه سخنان ربّ را تکرار کردن و لذت بردن است و از طرف دیگر ماهی است که عبد سخنانش را با ربّش می گوید.

ماه رمضان؛ بهار قرآن

در روایات بسیار داریم که در ماه مبارک رمضان، به قرائت قرآن سفارش شده است. در روایاتمان نسبت به این موضوع، تعبیرات مختلفی داریم. این روایت از امام باقر(علیه السلام) نقل شده است و معروف است: «لِكُلِّ شَيْءٍ رَّيْبٌ وَ رَّيْبُ الْقُرْآنِ شَهْرُ رَمَضَانَ» هرچیزی بهاری دارد و بهار قرآن ماه مبارک رمضان است. یا روایتی که از امام صادق(علیه السلام) است که راجع به ماه ها حضرت می فرماید: «فَعَرَّةُ الشُّهُورِ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ هُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ» تا به این جمله می رسد: «فَاسْتَقْبِلِ الشَّهْرَ بِالْقُرْآنِ» تو به این ماه با قرآن رو بیاور!

یا در آن خطبه معروفی که از پیغمبر اکرم(صلی الله علیه و آله و سلم) نقل شده است، حضرت فرمود: «أَيُّهَا النَّاسُ... إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ» تا اینجا «وَ مَنْ تَلَا فِيهِ آيَةً مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ حَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنْ

الشَّهْرُ». این تعبیر هست که اگر کسی یک آیه از قرآن را در این ماه تلاوت کند، اجر او مثل این است که در ماه های دیگر یک ختم قرآن کرده باشد. این اجر خیلی زیادی است.

ختم قرآن؛ سنت ائمه: در ماه مبارک رمضان

یک روایت در وسائل از مَنَعِ مَفِيد (رضوان الله علیه) نقل شده که در آن آمده حضرات ائمه در ماه مبارک رمضان ده ختم قرآن می کردند. یعنی هر سه روز، یک ختم قرآن. روایتی است که محدث قمی از مرحوم مجلسی (رضوان الله علیه) نقل می کند که در یک حدیث هست که بعضی از ائمه (علیهم السلام) در ماه مبارک رمضان، چهل ختم قرآن می کردند و اگر هر ختم قرآن را ثوابش را به روح مقدس یکی از چهارده معصوم (علیهم السلام) هدیه کند، ثوابش مضاعف می شود. در آن روایت دارد که هر ختم قرآنی که می کردند، ثوابش را به یکی از معصومین (علیهم السلام) هدیه می کردند. این ها یعنی چه؟

چرایی تلاوت فراوان در رمضان

در روایت دارد اجر چنین کسی که قرآن می خواند آن است که در روز قیامت با ائمه (علیهم السلام) باشد. این همه سفارش می کنند که در ماه مبارک رمضان هر چه می توانید قرآن تلاوت کنید، برای این است. اهل معرفت می گویند قرآن کلامی است که از مصدر وحی برای بندگان صادر شده و نزول پیدا کرده است. تلاوت قرآن، یادآور این معنا است که در این ماه، خدا بندگان را مخاطب قرار داده است و این معارف را به وسیله انبیائش برای آن ها فرستاده است.

«أَيُّهَا النَّاسُ»، «أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ»، این خطاب های قرآنی یک افتخار برای بندگان است. مایه افتخار و مباهات است. قرآن خواندن در این ماه به این معنا است که برای انسان یادآور این نکته است که در این ماه من مورد عنایت الهی قرار گرفته ام و او به وسیله انبیائش مرا مخاطب قرار داده است و من را به حساب آورده و مرا از بقیه حیوانات جدا کرده و این معارف را برای من فرستاده است. خود این لذت بخش است!

لذت تکرار خطاب محبوب

در یک روایت هست که زین العابدین (صلوات الله علیه) در این ماه سخن که می گفت، سخن او یا آیات الهی بود و یا دعا. این ها همه گویای این معنا است که خود این تکرار کلام رب لذت بخش است. یعنی اگر یک رابطه محبت، بین مُحِبِّ و محبوب باشد، اقتضایش این است که انسان سخن محبوبش را یادآوری کند. چقدر هم لذت می برد که محبوب این سخنان را به من گفته است! اگر مُحِبِّ، مُحِبِّ واقعی باشد سخن محبوب برای او لذت بخش است و تکرار آن به او جلا می بخشد و به روحش صفا می بخشد. لذا ما در روایات می بینیم که اینطور سفارش شده است که قرآن نازل را تلاوت کنید.

ماه باز شدن درب های آسمان و استجابت همه دعاها

این تعبیراتی که ما در روایاتمان نسبت به ماه مبارک رمضان داریم که از امام صادق (علیه السلام) منقول است که علی (علیه السلام) فرمود: «عَلَيْكُمْ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ بِكَثْرَةِ الْإِسْتِغْفَارِ وَالدُّعَاءِ» یعنی هیچ کدام از خواسته هایت را کنار نگذار! هر خواسته ای داری بگو! معنای «کثرت» این است؛ چه مادی، چه معنوی، این خواسته ها را با خدا در میان بگذار و از او تقاضا کن.

ما نسبت به ماه مبارک رمضان این را داریم که «إِنَّ أَبْوَابَ السَّمَاءِ تُفْتَحُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ»؛ تمام درب های آسمان، از شب اول ماه رمضان تا آخرین شب باز شده است. در روایت «درب ها» دارد. این تعبیر «ابواب» که در اینجا هست، این یعنی چه؟

روایت از علی (علیه السلام) دارد: «أَلَا وَ أَبْوَابُ السَّمَاءِ مُفْتَحَةٌ مِنْ أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْهُ»؛ آگاه باشید که درب های آسمان -تعبیر به «ابواب» می کند- از شب اول ماه مبارک رمضان باز است. فقط به یک نکته اش اشاره کنم؛ یعنی تمام حُجُب از ناحیه ربِّ، برداشته شده است. در این ماه دیگر هیچ حجابی نیست. یعنی از ناحیه خداوند نسبت به بندگان هیچ حجابی نیست. هیچ دری بسته نیست؛ اصلاً و ابداً. تمام درب ها باز است. اگر بخواهیم این را تنزل بدهیم باید بگوییم، هر تقاضایی -اگر متناسب با دربی از درب های رحمت الهی باشد- این تقاضا به ربِّ می رسد؛ هر تقاضایی! چه مادی و چه معنوی به ربِّ می رسد و به هیچ مانعی از آن ناحیه برخورد نمی کند. چون ابواب سماء باز است.

نتیجه آن چیست؟ نتیجه آن این است که این تقاضاها در این ماه بی جواب نمی ماند. به تعبیر روز هیچ دعایی به بایگانی نمی رود! بلکه مستقیم به دست خودش می رسد؛ مستقیم خودش می شنود. به جملاتی از مناجات علی (علیه السلام) که در روایت دارد همه ائمه (علیه السلام) این مناجات را می خواندند، دقت کنید: «وَ اسْمَعْ يَدَائِي إِذَا نَادَيْتُكَ وَ اسْمَعْ دُعَائِي إِذَا دَعَوْتُكَ وَ أَقْبِلْ عَلَيَّ إِذَا تَجَبَّيْتُكَ» خطاب به خود خدا می کند. هیچ کدام از این تقاضاها بدون جواب نمی ماند.

لذا ما در روایت از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) داریم که حضرت فرمود: «وَ دُعَائُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ»؛ یعنی دعای شما در ماه مبارک رمضان بی جواب نمی ماند. این دعاها مستجاب است و بی جواب نمی ماند. اما جواب چیست؟ آن وقت علی (علیه السلام) می گوید: «أَلَا وَ الدُّعَاءُ فِيهِ مَقْبُولٌ» جواب ها همه مثبت است. هیچ جواب منفی در کار نیست. هیچ دعایی جواب منفی ندارد.